



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2013. gada 17. oktobrī*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 91/271/EEK — Komunālo notekūdeņu attīrīšana — Tiesas spriedums, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde — Neizpilde — LESD 260. pants — Finansiālas sankcijas — Naudas soda un kavējuma naudas noteikšana

Lietā C-533/11

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. pantam, ko 2011. gada 19. oktobrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *G. Wils* un *A. Marghelis*, kā arī *S. Pardo Quintillán*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Beļģijas Karalisti, ko pārstāv *C. Pochet* un *T. Materne*, pārstāvji, kuriem palīdz *M. Neumann*, *A. Lepière*, *E. Gillet*, *J. Bouckaert* un *H. Viaene*, advokāti,

atbildētāja,

ko atbalsta

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, ko pārstāv *C. Murrell*, pārstāve, kurai palīdz *D. Anderson*, QC,

persona, kas iestājusies lietā.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *T. fon Danvics* [*T. von Danwitz*], tiesneši *E. Juhāss* [*E. Juhász*] (referents), *A. Ross* [*A. Rosas*], *D. Švābi* [*D. Šváby*] un *K. Vajda* [*C. Vajda*],

ģenerālvokāts *P. Kruss Viljalons* [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs *M. Aleksejevs* [*M. Alekseev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 18. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savu prasību Eiropas Komisija sākotnēji lūdza Tiesu:
 - atzīt, ka, neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-27/03 Komisija/Belģija, Belģijas Karaliste nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;
 - piespriest Belģijas Karalistei samaksāt Komisijai kavējuma naudu EUR 55 836 apmērā par katru iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildes kavējuma dienu, sākot no dienas, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, līdz dienai, kad tiks izpildīts iepriekš minētais lietā Komisija/Belģija pasludinātais spriedums;
 - piespriest Belģijas Karalistei samaksāt Komisijai naudas sodu EUR 6204 apmērā par katru dienu, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija pasludināšanas dienas līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā vai arī tiks izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, ja tā izpilde notiks agrāk.
- 2 Tiesas sēdes laikā, apsverot informāciju, ko tā ir saņēmusi pēc 2012. gada 4. maija – replikas raksta iesniegšanas datuma šajā lietā –, Komisija savu prasību grozīja. Tā Tiesai lūdza piespriest Belģijas Karalistei samaksāt Komisijai:
 - kavējuma naudu EUR 4722 apmērā par katru iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildes kavējuma dienu, sākot no dienas, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, kuras summa ir jāaprēķina, pamatojoties uz sešu mēnešu laikposmu, samazinot kopējo summu attiecībā uz šo laikposmu procentuāli cilvēku ekvivalenta (turpmāk tekstā – “c.e.”) skaitam, attiecībā uz kuru līdz šī laikposma beigām ir izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, salīdzinājumā ar to c.e. skaitu, kas neatbilst šī sprieduma prasībām tā pasludināšanas dienā;
 - naudas sodu EUR 6168 apmērā par katru dienu, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija pasludināšanas dienas līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā vai arī pilnībā tiks izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, ja tā izpilde notiks agrāk.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Saskaņā ar Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV L 135, 40. lpp.), kas grozīta ar Padomes 1998. gada 27. februāra Direktīvu 98/15/EK (OV L 67, 29. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 91/271”), 1. pantu šī direktīva attiecas uz komunālo notekūdeņu savākšanu, attīrīšanu un novadišanu un atsevišķu rūpniecības sektoru notekūdeņu attīrīšanu un novadišanu. Tās mērķis ir aizsargāt vidi no komunālo notekūdeņu novadišanas kaitīgās ietekmes.
- 4 Minētās direktīvas 2. panta izpratnē “komunālie notekūdeņi” ir “sadzīves notekūdeņ[i] vai sadzīves notekūdeņu un rūpniecisko notekūdeņu un/vai lietus notekūdeņu sajaukum[s]”.
- 5 Šajā pašā pantā ir arī noteikts, ka c.e. nozīmē “bioloģiski attīrāmo notekūdeņu daudzumu, kas piecas dienas pēc kārtas bioķīmiski piesaista 60 g skābekļa dienā (BSP5)”.

6 Saskaņā ar Direktīvas 91/271 3. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis nodrošina, ka visām aglomerācijām ir komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas:

— vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir 15 000 un vairāk,

un

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim tām, kuru cilvēka ekvivalents (c.e.) ir starp 2000 un 15 000.

Vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim dalībvalstis izveido kanalizācijas sistēmas notekūdeņu novadīšanai saņemtajos ūdeņos, ko uzskata par “jutīgajām zonām”, kā definēts 5. pantā, no aglomerācijām, kuru c.e. pārsniedz 10 000.

[..]”

7 Direktīvas 91/271 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalsts nodrošina, ka komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadīšanas atkārtoti attīra vai attīra līdzvērtīgi saskaņā ar sekojošiem nosacījumiem:

— vēlākais līdz 2000. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar vairāk nekā 15 000 c.e.,

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām no aglomerācijām ar 10 000 līdz 15 000 c.e.,

— vēlākais līdz 2005. gada 31. decembrim – visām novadīšanām saldūdeņos un estuāros no aglomerācijām ar 2000 līdz 10 000 c.e.”

8 Direktīvas 91/271 5. pantā ir noteikts:

“1. Šā panta 2. punkta mērķiem dalībvalstis līdz 1993. gada 31. decembrim nosaka jutīgās zonas atbilstīgi II pielikumā norādītajiem kritērijiem.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim visi komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar c.e. lielāku par 10 000, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms izvadīšanas jutīgajās zonās tiek pakļauti stingrākai attīrīšanai, nekā noteikts 4. pantā.

[..]

4. Alternatīvi, 2. un 3. punktā izklāstītās prasībās atsevišķām iekārtām nav jāpiemēro jutīgajās zonās, ja var pierādīt, ka minimālais samazinājuma procents vispārējam visās komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās ienākošajam daudzumam šajā zonā ir vismaz 75 % no kopējā fosfora daudzuma un vismaz 75 % no kopējā slāpekļa daudzuma.

5. Uz izplūdēm no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas atrodas jutīgo zonu attiecīgajos ūdens sateces baseinos un kas piesārņo šīs zonas, attiecas 2., 3. un 4. punkts.

[..]”

9 Direktīvas 91/271 17. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka līdz 1993. gada 31. decembrim dalībvalstis izveido programmu šīs direktīvas īstenošanai un līdz 1994. gada 30. jūnijam iesniedz Komisijai informāciju par šo programmu.

- 10 Saskaņā ar Direktīvas 91/271 17. panta 4. punktu valsts programmu paziņošanas metodes un formātu nosaka atbilstoši minētās direktīvas 18. pantā noteiktajai procedūrai. Jebkādu šo metožu un formāta grozījumus pieņem saskaņā ar to pašu procedūru.
- 11 Šajā nolūkā Komisija pieņēma 1993. gada 28. jūlija Lēmumu 93/481/EEK par valsts programmu iesniegšanas formātu, kā paredzēts Padomes Direktīvas 91/271/EEK 17. pantā (OV L 226, 23. lpp.), ar ko tika noteikti formāti, kas dalībvalstīm jāizmanto, sagatavojot savu galīgo ziņojumu par Direktīvas 91/271 ieviešanas valsts programmu.

Spriedums lietā Komisija/Belģija

- 12 Iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija rezolutīvajā daļā Tiesa atzina un nosprieda, ka, nepieņemot normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai pilnībā ieviestu Direktīvas 91/271 3., 5. un 17. pantu, lasot tos kopsakarā ar tās 3. un 4. pantu, kā arī Lēmumu 93/481, Belģijas Karaliste nav izpildījusi EKL 226. pantā, kā arī minētajās direktīvās un lēmumā paredzētos pienākumus.
- 13 Tādējādi Tiesa atzina, ka Belģijas Karaliste ir pārkāpusi minētās normas, jo 114 Flandrijas reģiona aglomerācijas, 60 Valonijas reģiona aglomerācijas, kā arī Briseles Galvaspilsētas reģions neatbilda Direktīvas 91/271 prasībām.

Pirmstiesas procedūra

- 14 Pārbaudot iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildi, Komisija pieprasīja Belģijas Karalistei izklāstīt pasākumus, ko tā grasās veikt, lai izpildītu minēto spriedumu. Ņemot vērā atbildes attiecībā uz minētajiem trim Belģijas reģioniem, pirmkārt, Komisija šai dalībvalstij atbilstoši EKL 228. pantam (tagad – LESD 260. pants) nosūtīja 2006. gada 30. janvāra brīdinājuma vēstuli, jo liels skaits Valonijas reģiona, Flandrijas reģiona, kā arī Briseles Galvaspilsētas reģiona aglomerāciju joprojām nebija aprikotas ar komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmām un attīrīšanas iekārtām. Turklāt Komisija uzskatīja, ka nav iespējams pārbaudīt, vai Flandrijas reģiona attīrīšanas iekārtas darbojas saskaņā ar Direktīvas 91/271 prasībām.
- 15 Otrkārt, Komisija minētajai valstij nosūtīja 2007. gada 23. oktobra papildu brīdinājuma vēstuli, jo vēl joprojām liels skaits Valonijas reģiona, Flandrijas reģiona, kā arī Briseles Galvaspilsētas reģiona aglomerāciju neatbilda Direktīvas 91/271 prasībām.
- 16 Pēc atbildēm, kuras attiecās uz trīs reģioniem, Komisija, treškārt, atbilstoši EKL 228. pantam nosūtīja Belģijas Karalistei 2009. gada 26. jūnija argumentēto atzinumu, jo 20 Flandrijas reģiona aglomerācijās joprojām nebija ievērotas Direktīvas 91/271 5. panta prasības un 50 Valonijas reģiona aglomerācijās, kā arī Briseles Galvaspilsētas reģionā nebija izpildīts iepriekš minētais spriedums tiklīdz, ciktāl tas attiecas uz pienākumu ieviest pilnīgu komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmu, kā arī pienākumu paredzēt minēto ūdeņu attīrīšanu pēc to savākšanas – pienākumiem, kas noteikti attiecīgi Direktīvas 91/271 3. un 5. pantā. Savā argumentētajā atzinumā Komisija aicināja Belģijas Karalisti veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šī argumentētā atzinuma prasības divu mēnešu laikā no tā saņemšanas brīža.
- 17 Saskaņā ar Komisijas viedokli no Belģijas iestāžu atbilžu uz 2009. gada 26. jūnija argumentēto atzinumu analīzes, kā arī no to turpmākajiem paziņojumiem izriet, ka minētā dalībvalsts līdz prasības pamatlietā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi celšanai nebija pilnībā izpildījusi iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija. Faktiski viena Flandrijas reģiona aglomerācija neatbilda Direktīvas 91/271 5. panta 2. un 3. punkta prasībām un 21 Valonijas reģiona aglomerācija, kā arī Briseles Galvaspilsētas reģions neatbilda Direktīvas 91/271 3. panta un/vai 5. panta 2. un 3. punkta prasībām.

- 18 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.
- 19 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2012. gada 18. aprīļa rīkojumu Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajai Karalistei tika atļauts iestāties lietā Beļģijas Karalistes prasījumu atbalstam.

Situācijas attīstība šīs tiesvedības laikā

- 20 Vispirms ir jānorāda, ka Komisija savā replikā ierobežoja strīda priekšmetu un lūdza, lai pienākumu neizpilde tiktu atzīta tikai attiecībā uz trīspadsmit Valonijas aglomerācijām un Briseles Galvaspilsētas reģionu.
- 21 Ar 2013. gada 4. marta vēstuli Tiesa lūdza Beļģijas valdību un Komisiju līdz 2013. gada 8. aprīlim iesniegt informāciju par iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Beļģija izpildes precīzu stadiju, kāda tā bija 2013. gada 1. aprīlī, norādot aglomerācijas, tostarp atbilstošos c.e. rādītājus, saistībā ar kuriem komunālo notekūdeņu savākšana, attīrīšana un novadišana vēl neatbilda Direktīvas 91/271 prasībām. Šajā informācijā bija arī jānorāda kopējais aglomerāciju un c.e. skaits salīdzinājumā ar visām tām aglomerācijām un c.e., kas neatbilda prasībām iepriekš minētā sprieduma lietā Beļģija/Komisija pasludināšanas dienā.
- 22 Tiesas sēdes laikā Komisija atzina, ka atbilstoši informācijai, kas tai tika iesniegta pēc 2012. gada 4. maija – replikas raksta iesniegšanas datuma šajā lietā –, pasākumi, kas ļautu atbilst no iepriekš minētā sprieduma lietā Beļģija/Komisija izrietošajām prasībām, nebija veikti tikai piecās aglomerācijās.
- 23 Divas no piecām aglomerācijām, proti, Amē [*Amay*] un Malmedī [*Malmedy*], neesot atbildušas Direktīvas 91/271 3. panta 1. punkta un 5. panta 2. un 3. punkta prasībām. Pārējās trīs, proti, Erve [*Herve*], Bastoņa–Rīna [*Bastogne–Rhin*] un Ljēža–Sklesēna [*Liège–Sclessin*], neesot atbildušas Direktīvas 91/271 5. panta 2. un 3. punkta prasībām. Visās šajās aglomerācijās esot ietilpis 225 710 c.e., kas neatbilst prasībām.
- 24 Komisija apgalvo, ka Beļģijas Karaliste attiecībā uz *Amay* un *Herve* aglomerācijām nav iesniegusi informāciju par notekūdeņu kvalitāti Direktīvas 91/271 I pielikuma 1. un 2. tabulas izpratnē. Attiecībā uz pārējām aglomerācijām, proti, *Bastogne–Rhin*, *Liège–Sclessin* un *Malmedy*, Beļģijas Karaliste pietiekami ilgā laikposmā neesot iesniegusi informāciju par notekūdeņu kvalitāti Direktīvas 91/271 I pielikuma 1. un 2. tabulas izpratnē.
- 25 Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija savu prasību grozīja, kā tas arī tika norādīts šī sprieduma 2. punktā.

Par valsts pienākumu neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

- 26 Attiecībā uz apgalvoto pienākumu neizpildi Komisija atgādina, ka saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu, ja Tiesa konstatē, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu LESD paredzētu pienākumu, šai valstij ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei. Attiecībā uz termiņu, kādā šāds spriedums būtu jāizpilda, Komisija norāda, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka ar Savienības tiesību tūlītēju un vienveidīgu piemērošanu saistītā interese prasa, lai šī izpilde notiktu tūlītēji un cik vien iespējams īsos termiņos (2008. gada 9. decembra spriedums lietā C-121/07 Komisija/Francija, Krājums, I-9159. lpp., 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Beļģijas Karaliste apgalvo, ka pēc iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Beļģija pasludināšanas Flandrijas, Valonijas un Briseles Galvaspilsētas reģioni uzsāka nozīmīgus investīciju projektus, lai nodrošinātu minētā sprieduma izpildi.

- 28 Tiesas sēdes dienā visas šīs aglomerācijas bija aprīkotas ar attīrīšanas sistēmām un tādējādi esot bijušas saskaņā ar minēto spriedumu. Strīds esot attiecies tikai uz piecu Valonijas reģionā esošo aglomerāciju atbilstības minētajam spriedumam pierādījumu.
- 29 Apvienotā Karaliste apgalvo, ka Komisijai tādu liela apmēra infrastruktūru projektu ietvaros kā šajā lietā aplūkoti ir jāparedz saprātīgs izpildes termiņš, ņemot vērā tādu parametru kopumu kā projekta iecere, tā tehniskā izpilde vai tiesiskās prasības, kuru ievērošana ir jānodrošina. Komisijai vajadzības gadījumā būtu arī jāņem vērā notikumi, kurus attiecīgajai dalībvalstij nevar pārnest, kā, piemēram, dabas katastrofas. Lai novērtētu, vai termiņš ir saprātīgs, būtu jāņem vērā arī Savienības tiesībās un valsts tiesībās paredzētie administratīvie un tiesu procesi. Visbeidzot, Apvienotā Karaliste apgalvo, ka Komisijai ir jāpierāda, ka sprieduma, ar kuru ir konstatēta pienākumu neizpilde, izpildei veltītais laiks nav bijis saprātīgs.
- 30 Saskaņā ar Apvienotās Karalistes viedokli Komisijai ir jābūt gatavai piešķirt attiecīgajai dalībvalstij saprātīgu termiņu, ne tikai lai veiktu pašus nepieciešamākos darbus, bet arī ambiciozāku un videi labvēlīgāku projektu, ko dalībvalsts vēlas uzsākt, lai izpildītu saskaņā ar LESD 258. pantu pasludināto spriedumu.

Tiesas vērtējums

- 31 Atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, ja Komisija uzskata, ka attiecīgā dalībvalsts nav veikusi visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Tiesas spriedumu, tā – pēc tam, kad devusi šai dalībvalstij iespēju sniegt savus apsvērumus, – var vērsties Tiesā, vienlaicīgi norādot naudas sodu vai kavējuma naudu, kas jāmaksā attiecīgajai dalībvalstij un ko Komisija konkrētajos apstākļos uzskata par piemērotu.
- 32 Šajā ziņā par atskaites datumu, lai izvērtētu pienākuma neizpildes esamību saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu, ir jāuzskata datums, kurā beidzies termiņš, kas paredzēts brīdinājumā vēstulē, kura nosūtīta saskaņā ar šo tiesību normu (2012. gada 11. decembra spriedums lietā C-610/10 Komisija/Spānija, 67. punkts, kā arī 2013. gada 25. jūnija spriedums lietā C-241/11 Komisija/Čehijas Republika, 23. punkts). Tomēr, ja procedūra sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ir uzsākta, pamatojoties uz EKL 228. panta 2. punktu, par datumu, lai izvērtētu pienākuma neizpildes esamību, ir jāuzskata tas, kurā beidzies termiņš, kas paredzēts argumentētajā atzinumā, kurš ticis izdots pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, proti, 2009. gada 1. decembra (šajā ziņā skat. 2011. gada 17. novembra spriedumu lietā C-496/09 Komisija/Itālija, Krājums, I-11483. lpp., 27. punkts).
- 33 Ir skaidrs, ka, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, Beļģijas Karaliste nebija īstenojusi visus vajadzīgos pasākumus, lai pilnībā izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Beļģija.
- 34 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka, neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Beļģija, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Par finansiālajām sankcijām

Lietas dalībnieku argumenti

- 35 Komisija apgalvo, ka pieprasītā naudas soda summa, proti, EUR 6168 par katru pārkāpuma dienu un par katru dienu noteiktā kavējuma nauda EUR 4722 apmērā tikusi noteikta saskaņā ar kritērijiem, kas paredzēti 2005. gada 13. decembra Paziņojumā par EK līguma 228. panta īstenošanu (SEK(2005) 1658), kurš ir atjaunināts ar Komisijas Paziņojumu par LESD 260. panta īstenošanu un datu atjaunošanu, kurus izmanto naudas sodu un kavējuma naudas aprēķināšanai, ko Komisija piedāvās

Tiesai pārkāpumu procedūras ietvaros (SEK(2010) 923), un ir piemērojams procedūrām, kuras regulē LESD 260. panta 2. punkts, saskaņā ar Komisijas paziņojumu par LESD 260. panta 3. punkta īstenošanu (OV 2011, C 12, 1. lpp.), kā arī Komisijas 2012. gada 31. augusta Paziņojumā par datu atjaunošanu, kurus izmanto naudas sodu un kavējuma naudas aprēķināšanai, ko Komisija piedāvās Tiesai pārkāpumu procedūras ietvaros (C(2012) 6106, galīgā redakcija).

- 36 Saskaņā ar Komisijas viedokli kavējuma nauda par dienu esot jāaprēķina, reizinot kavējuma naudas pamatsummu dienā, proti, EUR 600, ar pārkāpuma smaguma koeficientu 6 (piemērojot skalu no 1 līdz 20), ilguma koeficientu, kas šajā gadījumā ir 3, un ar “n” faktoru, kas atspoguļo Beļģijas Karalistes maksātspēju, proti, 5,14. Piemērojot šo metodi iegūtā summa ir EUR 55 512 dienā, un tā atbilst kavējuma naudai, kas ir vienāda ar 2 653 000 c.e. notekūdeņu, kuri neatbilda prasībām dienā, kad tika iesniegts prasības pieteikums. Kā to Komisija norādīja tiesas sēdē, notekūdeņi, kas nebija saskaņā ar prasībām, atbilda tikai 225 710 c.e., proti, sareizinot 225 710 ar 55 512 un izdalot šo kopējo summu ar 2 653 000, tiek iegūta summa EUR 4722 apmērā par pārkāpuma dienu.
- 37 Naudas soda summa par dienu rodas, reizinot pamata naudas sodu EUR 200 apmērā par katru dienu ar smaguma koeficientu, kas šajā gadījumā ir 6 un ar minēto “n” faktoru, kas atspoguļo Beļģijas Karalistes maksātspēju, t.i., 5,14.
- 38 Komisija uzskata, ka šajā gadījumā noteiktais pārkāpuma smaguma koeficients ir ticis pielāgots, jo vides jomā šajā lietā pārkāptie noteikumi ir ļoti nozīmīgi un būtiski cilvēku labsajūtai, dzīves kvalitātei, veselībai, kā arī dabas resursu un ekosistēmu aizsardzībai.
- 39 Komisija apgalvo, ka pārkāpuma sekas attiecībā uz vispārējām un individuālām interesēm ir īpaši smagas, jo nepilnīga iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpilde ietekmē virszemes ūdeņu un apkārtējās vides un sauszemes ekosistēmas kvalitāti. Šis nepilnīgās izpildes sekas ir vēl būtiskākas, jo Beļģijas Karaliste visu savu teritoriju ir klasificējusi kā “jutīgu zonu”, un tas var ietekmēt citu vides aizsardzības normu piemērošanu.
- 40 Turpretī attiecībā uz faktoriem, kas būtu jāņem vērā, novērtējot Savienības tiesību pārkāpuma smagumu, Komisija apgalvo, ka Beļģijas Karaliste ir sadarbojusies lojāli. Turklāt Komisija norāda, ka šī dalībvalsts ir ieguldījusi būtiskas finansiālas un materiālas investīcijas, lai izstrādātu sarežģītu komunālo notekūdeņu kanalizācijas un attīrīšanas infrastruktūru.
- 41 Tomēr Komisija apgalvo, ka pasākumi, lai nodrošinātu iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildi, tika uzsākti tikai vairākus gadus pēc minētā sprieduma pasludināšanas, ko nevarot attaisnot pat tajā pašā laikā veikto būvdarbu apmērs.
- 42 Runājot par kritēriju attiecībā uz pārkāpuma ilgumu, kam saskaņā ar Komisijas prasību ir nozīme, tikai aprēķinot kavējuma naudu, Komisija norāda, ka no minētā sprieduma pasludināšanas līdz lēmuma uzsākt pārkāpuma procedūru starp Komisiju un Beļģijas Karalisti ir pagājis vairāk nekā 71 mēnesis, kas pamato maksimālā pārkāpuma ilguma koeficienta 3,0 piemērošanu.
- 43 Gan savos rakstveida, gan mutvārdu apsvērumos Beļģijas Karaliste apgalvo, ka ne pārkāpuma smagums, ne ilgums, ne arī tās uz sadarbību vērsta un rūpīgā attieksme procedūras laikā nepamato šajā lietā piespriesto naudas sodu un kavējuma naudu. Pakārtoti minētā dalībvalsts apstrīd šo summu aprēķināšanas metodi.
- 44 Attiecībā uz pārkāpuma smaguma aprēķināšanu Beļģijas Karaliste apgalvo, ka, lai arī no Direktīvas 91/271 prasībām izrietošajiem mērķiem ir fundamentāla nozīme, šajā direktīvā noteikto pienākumu neizpildes sekas uz vidi nav tikušas novērtētas *in concreto*. Valonijas un Briseles Galvaspilsētas reģionā veiktie pētījumi un ar tiem saistītā informācija attiecībā uz fosfora emisiju samazināšanos, virszemes ūdeņu kvalitāti, cilvēku veselību, ūdensteču ekoloģisko kvalitāti, kopējo

nesavāktā un/vai neattīrītā piesārņojuma līmeni, kā arī ietekmi uz tūrismu un saimniecisko darbību esot pārspilēta un/vai kļūdaina. Attiecībā uz Flandrijas reģionu esot noteikts, ka visām aglomerācijām, kurās c.e. pārsniedz 10 000, esot atbilstoša attīrīšanas infrastruktūra.

- 45 Katrā ziņā, ja Tiesai būtu pretējs viedoklis un tā, lai noteiktu naudas soda summu, piemērotu Komisijas izraudzīto aprēķina metodi, noteiktajam pārkāpuma smaguma koeficientam būtu jābūt ievērojami mazākam par 4. Saistībā ar šo pārkāpuma smaguma koeficientu noteikti būtu jāņem vērā ar iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildi un interpretāciju saistītās praktiskās grūtības, kā arī izmaiņas Direktīvas 91/271 piemērošanas jomas interpretācijā.
- 46 Saistībā ar pārkāpuma ilguma faktora iekļaušanu pārkāpuma smaguma koeficientā Belģijas Karaliste apstrīd faktorus, ko Komisija izraudzījusi, lai noteiktu šo koeficientu. Saskaņā ar judikatūru, it īpaši 2011. gada 31. marta spriedumu lietā C-407/09 Komisija/Grieķija (Krājums, I-2467. lpp.), kā arī Komisijas atjaunoto paziņojumu SEK(2005) 1658, pienākumu neizpildes smagums un ilgums ir jānosaka stingri nošķirti.
- 47 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Belģijas Karaliste uzskata, ka trīs Belģijas reģioni nekavējoties pēc iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija pasludināšanas ir veikuši pasākumus, lai to izpildītu, un ka Komisija kļūdaini ir apgalvojusi, ka daži būvdarbi tika uzsākti tikai vairākus gadus pēc minētā sprieduma pasludināšanas. Ņemot vērā būtiskās grūtības, kas saistītas ar minētā sprieduma izpildi pilnībā, laikposms, kurā pilnībā nebija nodrošināta saderība ar Direktīvu 91/271, nekādā ziņā nevar tikt uzskatīts par pārmērīgu un pārkāpuma smaguma koeficients, ņemot vērā šī pārkāpuma ilgumu, būtu samazināms līdz 1.
- 48 Par naudas soda aprēķināšanas sākumpunktu nekādā ziņā nevarot tikt uzskatīta diena, kurā tika pasludināts spriedums, ar ko tika konstatēta pirmā pienākumu neizpilde, jo minētais spriedums pilnīgi noteikti nevarēja tikt izpildīts šajā dienā, bet tas varot sākties saprātīgā termiņā, lai šo spriedumu izpildītu.

Tiesas vērtējums

Par naudas sodu

- 49 Attiecībā uz naudas sodu ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 260. panta 2. punkta pirmo daļu Komisija savā priekšlikumā norāda summu, kuru tā "konkrētajos apstākļos uzskata par piemērotu". Arī Tiesa savu kompetenci īsteno, ņemot vērā visus tai iesniegtos lietas apstākļus.
- 50 Saskaņā ar judikatūru šāda piespriešanas iespējamība un naudas soda summas noteikšana katrā konkrētajā gadījumā ir jābalsta uz visiem atbilstošajiem elementiem gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan attiecīgo tādas dalībvalsts nostāju, uz kuru attiecas procedūra, kas uzsākta, pamatojoties uz LESD 260. pantu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 51 Šajā ziņā šī norma piešķir Tiesai plašu rīcības brīvību, lemjot par šāda soda uzlikšanu un, vajadzības gadījumā, tā summas noteikšanu. It īpaši jāatzīmē, ka naudas sods nevar tikt piespriests dalībvalstij automātiski (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Šajā ziņā Komisijas ieteikumi nevar būt saistoši Tiesai un ir izmantojami tikai kā atsauces. Tāpat arī pamatnostādnes nauda soda samaksas piespriešanas jomā, tādas, kādas tās ir Komisijas atjaunotajā paziņojumā SEK(2005) 1658, uz kurām šī iestāde ir atsaukusies šajā lietā, nav saistošas Tiesai, bet var palīdzēt nodrošināt pārskatāmību, paredzamību un tiesisko noteiktību Komisijas darbībās (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 53 Šādos apstākļos Tiesai, istenojot savu rīcības brīvību, naudas soda apmērs ir jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi ar konstatēto pienākumu neizpildi un attiecīgās dalībvalsts maksātspēju. Šajā ziņā atbilstošo faktoru vidū ir tādi apstākļi kā valsts pienākumu neizpildes ilgums kopš sprieduma, kurā tā konstatēta, pasludināšanas un pārkāpuma smagums (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Spānija, 143. un 144. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 54 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu ir jākonstatē, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Belģija konstatētā pienākumu neizpilde ilga aptuveni deviņus gadus, kas ir pārmērīgi ilgi, pat ja būtu jāatzīst, ka veicamie uzdevumi prasītu būtisku laiku vairāku gadu garumā un ka iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpilde ir jāuzskata par uzsāktu vai pat gandrīz pabeigtu.
- 55 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu ir jānorāda, ka Direktīvas 91/271 mērķis ir vides aizsardzība. Klasificējot visu savu teritoriju kā “jutīgu zonu” minētās direktīvas 5. panta 1. punkta un II pielikuma izpratnē, Beļģijas Karaliste ir atzinusi, ka tās teritorijai ir nepieciešama paaugstināta vides aizsardzība. Komunālo notekūdeņu neattīrīšana rada kaitējumu videi.
- 56 Turklāt, ja kāda Tiesas sprieduma neizpilde var nodarīt kaitējumu videi, kuras aizsardzība ir viens no Savienības politikas mērķiem vides jomā, kā tas izriet no LESD 191. panta, šāda pienākumu neizpilde ir īpaši nopietna (2012. gada 19. decembra spriedums lietā C-279/11 Komisija/Īrija, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 57 Tomēr ir jānorāda, ka aglomerāciju skaits, attiecībā uz kurām atbildētāja dalībvalsts tiesas sēdes dienā nebija iesniegusi pierādījumu par atbilstību Direktīvai 91/271, veido tikai nelielu daļu no to aglomerāciju skaita, kuras bija iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija priekšmets.
- 58 Attiecībā uz Beļģijas Karalistes un Apvienotās Karalistes apsvērumiem, saskaņā ar kuriem Komisijai tādu liela apmēra infrastruktūru projektu ietvaros kā pamatlīdētā būtu jāņem vērā saprātīgs īstenošanas termiņš atkarībā no šo projektu apmēra un īstenošanas grūtībām, tā kā pārkāpuma ilgums var tikt sākts vērtēt tikai pēc šī termiņa beigām, ir jākonstatē, ka nav šaubu par to, ka argumentētajā atzinumā noteiktais datums, proti, 2009. gada 26. augusts, nevar tikt uzskatīts par priekšlaicīgu vai nesaprātīgu.
- 59 No Tiesai iesniegtajiem materiāliem izriet, ka Beļģijas Karaliste ir ieguldījusi būtiskas investīcijas, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija, un ir panākusi nozīmīgu progresu. Beļģijas Karalistes progress jau bija ievērojams argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās.
- 60 Turklāt ir jānorāda, ka Beļģijas Karaliste pilnībā sadarbojās ar Komisiju procedūras laikā.
- 61 Līdz ar to Tiesa uzskata, ka visi ar konstatēto pienākumu neizpildi saistītie tiesību un faktiskie apstākļi liecina par to, ka tādu pašu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtšanās nākotnē efektīva novēršana šajā lietā var prasīt tāda atturoša pasākuma kā piespriešana samaksāt naudas sodu veikšanu (šajā ziņā skat. 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Ņemot vērā visus iepriekš minētos elementus un apstākļus, Tiesa uzskata, ka, naudas sodu, kas jāmaksā Beļģijas Karalistei, nosakot EUR 10 miljonu apmērā, ir veikts atbilstošs lietas apstākļu novērtējums.
- 63 Līdz ar to Beļģijas Karalistei ir jāpiespriež samaksāt Komisijai naudas sods EUR 10 miljonu apmērā, ieskaitot šo summu kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”.

Par kavējuma naudu

- 64 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas noteikšana principā ir attaisnojama tikai tad, ja turpinās valsts pienākumu neizpilde, kas pamatota ar iepriekšējā sprieduma neizpildi līdz faktu pārbaudei Tiesā (iepriekš minētais 2012. gada 19. decembra spriedums lietā C-374/11 Komisija/Īrija, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 65 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka tiesas sēdes dienā vēl nebija pilnībā īstenoti pasākumi, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija.
- 66 Šādos apstākļos Tiesa uzskata, ka piespriešana Belģijas Karalistei maksāt kavējuma naudu ir finansiāli piemērots veids, kā nodrošināt iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija izpildi pilnībā (šajā ziņā skat. iepriekš minēto 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 67 Turklāt, ņemot vērā centienus iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija izpildīt pilnībā, ko ir atzinusi arī Komisija, nevar tikt izslēgts, ka dienā, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija būs izpildīts pilnībā. Tādējādi kavējuma nauda ir jānosaka vienīgi tad, ja pienākumu neizpilde turpināsies sprieduma šajā lietā pasludināšanas dienā.
- 68 Ir jāatgādina, ka, īstenojot savu rīcības brīvību, Tiesai kavējuma nauda ir jānosaka tā, lai, pirmkārt, konkrētajos apstākļos tā būtu piemērota un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (skat. iepriekš minēto 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 69 Tiesai veicot vērtējumu, kritēriji, kas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedu iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma ilgums, tā smagums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, Tiesai īpaši ir jāņem vērā, kā pienākumu neizpilde ietekmē attiecīgās privātās un sabiedrības intereses, kā arī, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt tās pienākumus (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Spānija, 119. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 70 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka Komisija, lai aprēķinātu kavējuma naudas summu, iesaka ņemt vērā, ka to c.e. skaits, kas neatbilst Direktīvas 91/271 prasībām, pakāpeniski samazinās, un tas ļauj ievērot Belģijas Karalistes panākto progresu nolūkā izpildīt iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija, kā arī samērīguma principu.
- 71 Ir jānorāda, ka tiesas sēdes laikā Komisija apgalvoja, ka c.e. skaits, kas prasības pieteikuma iesniegšanas dienā, proti, 2011. gada 19. oktobrī, neatbilda prasībām, bija 2 653 000, bet ka tiesas sēdes dienā, proti, 2013. gada 18. aprīlī, tas bija 225 710.
- 72 Ņemot vērā visus šīs lietas apstākļus, tostarp elementus un apsvērumus, kas norādīti šī sprieduma daļā ar nosaukumu "Par naudas sodu", Tiesa uzskata, ka kavējuma naudas piespriešana EUR 4722 apmērā ir piemērota.
- 73 Runājot par kavējuma naudas maksājuma biežumu, saskaņā ar Komisijas priekšlikumu, tā kā pierādījumu par atbilstību Direktīvai 91/271 iesniegšana var prasīt zināmu laiku un lai tiktu ņemts vērā dalībvalsts atbildētājas iespējami panāktais progress, Tiesa nospriež, ka ir piemēroti kavējuma naudu aprēķināt, pamatojoties uz sešu mēnešu laikposmiem, kopējo summu, kas attiecas uz šiem laikposmiem, samazinot procentuāli c.e. skaitam, attiecībā uz kuru ir izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija.

- 74 Līdz ar to Beļģijas Karalistei ir jāpiespriež samaksāt Komisijai kontā “Eiropas Savienības pašu resursi” kavējuma naudu EUR 859 404 apmērā par katru sešu mēnešu kavējumu vajadzīgo pasākumu, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija, veikšanā, skaitot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija pilnīgai izpildei, un tās faktiskā summa ir jāaprēķina katra sešu mēnešu laikposma beigās, kopējo summu, kas attiecas uz šiem laikposmiem, samazinot procentuāli c.e. skaitam, attiecībā uz ko līdz šāda laikposma beigām ir izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, salīdzinājumā ar c.e. skaitu, kas neatbilst šī sprieduma prasībām tā pasludināšanas dienā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 75 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Beļģijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta pienākumu neizpilde, jāpiespriež Beļģijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar šī paša reglamenta 140. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis, kas iestājušās tiesvedībā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas, ir jānolemj, ka Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

- 1) **neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-27/03 Komisija/Belģija, ar kuru ir konstatēta Beļģijas Karalistes pienākumu, kas izriet no Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu, kas grozīta ar Komisijas 1998. gada 27. februāra Direktīvu 98/15/EK, 3. un 5. panta, neizpilde, šī dalībvalsts nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;**
- 2) **piespriež Beļģijas Karalistei samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu EUR 10 miljonu apmērā, ieskaitot šo summu kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”;**
- 3) **gadījumā, ja 1. punktā konstatētā pienākumu neizpilde turpinās līdz šī sprieduma izpildes dienai, piespriež Beļģijas Karalistei samaksāt Komisijai kontā “Eiropas Savienības pašu resursi” kavējuma naudu EUR 859 404 apmērā par katru sešu mēnešu kavējumu vajadzīgo pasākumu, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Belģija, veikšanā, skaitot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Belģija pilnīgai izpildei, un tās faktiskā summa ir jāaprēķina katra sešu mēnešu laikposma beigās, kopējo summu, kas attiecas uz šiem laikposmiem, samazinot procentuāli cilvēka ekvivalenta skaitam, attiecībā uz ko līdz šā laikposma beigām ir izpildīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, salīdzinājumā ar cilvēka ekvivalenta skaitu, kas neatbilst šim spriedumam tā pasludināšanas dienā;**
- 4) **Beļģijas Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus;**
- 5) **Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]